

Što su materijali koji dolaze u dodir s hranom?

Materijali koji dolaze u dodir s hranom su svi materijali ili predmeti izrađeni od plastike, papira i kartona ili bilo kojeg drugog materijala koji dolaze u dodir s hranom, vrućom ili hladnom, kao i s tekućinama. To uključuje prehrambenu ambalažu, kuhinjski i stolni pribor, kao što su tanjuri, čaše, pribor za jelo i lonci, te predmete za svakodnevnu uporabu koji se koriste za pripremu i posluživanje hrane.

Kako se jamči sigurnost materijala koji dolaze u dodir s hranom?

Prema pravu EU-a svi materijali koji dolaze u dodir s hranom moraju biti sigurni i ne smiju utjecati na sigurnost hrane niti mijenjati njezin okus ili miris. **Kada je riječ o plastici**, prvo se mora ocijeniti sigurnost svih tvari koje se upotrebljavaju za izradu konačnog plastičnog predmeta i odobriti njihova uporaba u plastičnim materijalima koji dolaze u dodir s hranom koji se stavljuju na tržište u EU-u.

Provedbene mjere „Bamboozling” – o čemu je riječ?

Cilj je provedbenih mjera zaustaviti nezakoniti uvoz, trgovinu i oglašavanje **plastičnih proizvoda** koji se prodaju kao materijali koji dolaze u dodir s hranom, kao npr. stolni pribor, koji sadržavaju bambus i druge nedopuštene aditive biljnog podrijetla. Koordinirano djelovanje EU-a završilo je u travnju 2022. i iako se službeno izvješćivanje više ne provodi, nadležna tijela u državama članicama i dalje provode nadzor i kontrole. U koordiniranom djelovanju sudjelovala je 21 zemlja¹, što je dovelo do znatnog povećanja broja identificiranih nezakonitih proizvoda i proizvoda kojima se nastoji obmanuti potrošače. Države članice zatražile su od proizvođača, uvoznika i distributera da smjesta povuku takve proizvode s tržišta.

U čemu je problem s plastičnim materijalima koji dolaze u dodir s hranom koji sadržavaju bambus i druge aditive biljnog podrijetla?

Europska agencija za sigurnost hrane (EFSA) nije ocijenila sigurnost većine aditiva biljnog podrijetla koji sadržavaju bambus – obično dodan u obliku mljevenih vlakana bambusa – te stoga oni mogu biti opasni za zdravlje. Kod mnogih plastičnih proizvoda od materijala koji dolaze u dodir s hranom koji sadržavaju bambus došlo je do ubrzane razgradnje, što je uzrokovalo otpuštanje formaldehida i melamina, tvari koje se upotrebljavaju u proizvodnji plastike, u hranu, ponekad u količinama koje se iznad sigurnih razina. Osim toga, ti se plastični proizvodi često oglašavaju i prodaju kao ekološki prihvatljivi i u cijelosti

¹ Austrija, Belgija, Češka, Njemačka, Danska, Estonija, Španjolska, Finska, Francuska, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Litva, Luksemburg, Nizozemska, Norveška, Malta, Poljska, Portugal i Slovenija.

izrađeni od prirodnih biljnih materijala. Riječ je o lažnom oglašavanju i obmanjivanju potrošača u donošenju odluka u kupnji.

Je li moje zdravlje ugroženo ako upotrebljavam stolni pribor, čaše ili druge proizvode koji su navodno od bambusa?

Predmeti koji dolaze u dodir s hranom ne predstavljaju akutni zdravstveni rizik, ali stalna izloženost povišenim razinama **formaldehida** i **melamina** potencijalno može biti opasna za zdravlje. Kako bi se zajamčila sigurnost potrošača, utvrđene su preporuke o najvećim dopuštenim količinama melamina i formaldehida koje se mogu konzumirati. Te su granične vrijednosti utvrđene uzimajući u obzir i druge izvore izloženosti, primjerice iz same hrane. Unošenje velikih količina tih tvari, iznad zdravstveno utemeljenih najvećih dopuštenih količina, može imati određene učinke na zdravlje. Na primjer, melamin može utjecati na urinarni trakt ili bubrege. No treba napomenuti da je količina melamina i formaldehida koja potječe od tog plastičnog kuhinjskog i stolnog pribora (korištenog više stotina puta) tek mali dio ukupne količine kojoj su potrošači izloženi.

Je li bilo slučajeva kada su identificirani takvi opasni proizvodi?

Plastični materijali koji dolaze u dodir s hranom koji sadržavaju punilo od bambusa mogu predstavljati rizik za zdravlje ljudi. Laboratorijskom analizom uzorka šalica za kavu s vlaknima od bambusa proizvedenih u Kini otkrivena je migracija melamina 3,5 puta i formaldehida 25 puta veća od njihove najveće dopuštene razine. Ti su predmeti zatim uništeni.

Tko je radio na provedbenim mjerama „Bamboozling”?

Tijela država članica (tijela za sigurnost hrane i carina) surađivala su na nacionalnoj razini i na razini EU-a. Informacije su razmjenjivale tijela država članica, tijela za sigurnost hrane, članovi mreže EU-a za prijevare povezane s hranom i carinska tijela.

Koji je bio ishod?

Tijekom godinu dana provedbe mjera sudionici akcije prijavili su **748 slučajeva plastičnih materijala koji dolaze u dodir s hranom koji su sadržavali nedopušteni prah od bambusa**. Od tih 748 slučajeva, 644 su bili proizvodi pronađeni na tržištu EU-a, a u 104 slučaja radilo se o robi odbijenoj na granici EU-a. Čak 580 od 644 proizvoda prodavalо se (u nekim slučajevima isključivo) na internetu.

Ta je mjeru omogućila i otkrivanje materijala koji dolaze u dodir s hranom izrađenih od drugih aditiva biljnog podrijetla koji također nisu odobreni u EU-u.

Najviše se koristila pšenica, uključujući pšeničnu slamu. Ostali otkriveni aditivi bili su rižine lupine, kukuruz, biljna vlakna i dijelovi biljaka.

Jesu li informacije razmijenjene samo među nadležnim tijelima ili i s potrošačima?

Jedan od koraka bio je podsjetiti trgovce na malo, uvoznike i proizvođače na zakonske odredbe.

Europski potrošači obaviješteni su o nezakonitosti takvog stolnog i kuhinjskog pribora putem kanala Europske organizacije za zaštitu potrošača i drugih informacijskih kanala. Lako su tijekom provedbe mjera uloženi spomenuti komunikacijski napor, važno je nastaviti senzibilizirati dionike i informirati potrošače!

Lažno i obmanjujuće oglašavanje

Ti se proizvodi često oglašavaju kao „prirodni” ili „ekološki prihvativi” proizvodi „koji se mogu kompostirati ili reciklirati”. Te su tvrdnje lažne jer su proizvodi izrađeni od plastike i njima se obmanjuje potrošače kako bi ih se navelo na kupnju nečega što je navodno prirodno ili održivo, a ti plastični proizvodi često nisu održivi niti se mogu reciklirati.

Kako mogu prepoznati zakonite ili nezakonite materijale koji dolaze u dodir s hranom?

Ti nezakoniti plastični proizvodi izrađeni su od mješavine vlakana/materijala biljnog podrijetla i plastičnih polimera. Na dodir podsjećaju na plastiku (imaju glatku, plastičnu površinu) jer zaista i jesu plastika. Lako ih je razlikovati od proizvoda koji su u cijelosti izrađeni od biljnog materijala, kao na primjer bambusa, jer takav proizvod zadržava prirodnu strukturu i izgled biljnog materijala.

Nezakonito – Plastični materijali koji dolaze u dodir s hranom koji sadržavaju aditiv „bambus”

Zakonito – Pribor za jelo izrađen od stopostotnog bambusa

Ti se plastični proizvodi ponekad označavaju i kao „ekološki“. Čak i ako je upotrijebljeni aditiv biljnog podrijetla ekološki, u skladu s Uredbom (EZ) br. 834/2007 oznaka za ekološke proizvode može se upotrebljavati isključivo za hranu.

Nacionalna tijela odgovorna su za ocjenjivanje i kontrolu tih obmanjujućih aspekata za svaki pojedini slučaj.

Što da učinim s nedavno kupljenim predmetima?

Preporučuje se da predmete vratite trgovcu na malo ili se obratite internetskoj platformi s koje su kupljeni. Ako trgovac na malo ili internetska platforma nastave prodavati te artikle, potrošači mogu razmotriti obavješćivanje svojeg nacionalnog tijela za sigurnost hrane².

Što učiniti s predmetima koji su kupljeni prije nekog vremena?

Budući da se proizvod ne može smatrati sigurnim za uporabu u dodiru s hranom, preporučuje se da ga ne upotrebljavate za hranu i da ga sigurno odložite u kante za otpad (jer se ne može kompostirati). Zagrijavanjem proizvoda i njegovom uporabom u dodiru s vrućom hranom ili pranjem u perilici posuđa mogu se povećati količine melamina i formaldehida koje migriraju u hranu. Isto tako, trebalo bi izbjegavati uporabu tih proizvoda u dodiru s dojenčadi i djecom koja su osjetljivija.

Dodatne informacije

²https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-09/food-fraud_contact-points.pdf;
https://ec.europa.eu/info/live-work-travel-eu/consumer-rights-and-complaints/enforcement-consumer-protection/consumer-protection-cooperation-network_en#cpc-actors

2022.

- https://food.ec.europa.eu/system/files/2022-07/food-fraud-reports_20220615_minutes.pdf [poveznica na sastanak FFN-a održan u lipnju 2021.]

2021.

- 6. svibnja: [zapisnik](#)

Korisne poveznice:

- [Zakonodavstvo o materijalima koji dolaze u dodir s hranom](#)
- [Napomena o uporabi bambusa \(vidjeti tablicu od 23. lipnja\)](#)
- [Popis nadležnih nacionalnih kontaktnih točaka za prijevare povezane s hranom](#)
- [Popis nadležnih tijela za zaštitu potrošača](#)
- [Informacije o rješavanju prekograničnih pritužbi potrošača](#)
- [Znanstveno mišljenje 10.2903/J.efsa.2019.5902, koje je EFSA donijela 24. listopada 2019.: „Najnovije informacije o procjeni rizika za „drvno brašno i vlakna, neprerađene“ \(FCM br. 96\) za uporabu u materijalima koji dolaze u dodir s hranom i kriteriji za buduće primjene materijala biljnog podrijetla kao aditiva za plastične materijale koji dolaze u dodir s hranom”](#)
- Nacionalne mjere protiv ilegalnog uvoza i distribucije plastičnih materijala koji dolaze u dodir s hranom koji sadržavaju bambus i druge nezakonite biljne aditive [BE](#) / [NL](#) / [LU](#) / [DE](#) / [PL](#)